

Et bidrag til Europas utvikling

JONAS
GAHR STØRE
Utenriksminister (Ap)

DEBATT

Noen historier blir aldri fortalt. I de nye EU-landene finnes det snart tusen historier om små og store bidrag til å utjevne sosiale og økonomiske forskjeller. Norge gir et viktig økonomisk bidrag til å realisere disse historiene, og mange norske miljøer engasjerer seg aktivt i vår innsats.

En av disse historiene fikk jeg høre da jeg nylig besøkte Slovenia. Min slovenske kollega fortalte entusiastisk om Norges bidrag til å bevare St. Georgekirken, det mest kjente landemerket i havnebyen Piran. Der skal fundamentet til bygningen sikres bedre og større deler av kirken vil bli gjort tilgjengelig for publikum.

Dette kulturprosjektet i Slovenia er bare ett eksempel på flere hundre prosjekter som nå pågår i de nye EU-landene og som støttes av Norge gjennom EØS-midlene. Selv om vi ikke er medlem av EU, er det bred støtte i Norge for å bidra til å utjevne økonomiske og sosiale forskjeller i det utvidede EØS-området. Det er akkurat dette EØS-midlene handler om. Til gjengjeld kan vi dra fordel av å delta i EUs indre marked gjennom EØS-avtalen.

Norge stiller over 10 milliarder kroner til rådighet gjennom EØS-midlene i perioden fra 2004 til 2009. Etter snart fire års innsats er over 80 prosent av midlene gjort tilgjengelig i EUs 12 nye medlemsland, samt i Hellas, Portugal og Spania. Vi støtter prosjekter innen områder som miljøvern, helse og barn, bevaring av europeisk kulturarv, utdanning og justissamarbeid. De nye samarbeidsprogrammene med Romania og

Gjennom et stipendfond har 130 tsjekkere i vårsemester hatt opphold ved norske læresteder. I februar besøkte fem lærere og fire elever fra en skole i Tsjekkia Lønborg vgs i Bergen. Fra venstre de tsjekkiske lærerne Marie Rihova og Martina Novakova sammen med Berit Bakka fra Lønborg vgs. FOTO: TORDIS ESPELAND/SIU.

Bulgaria har fokus på miljø, klima og energi.

Polen er det klart største mottakerlandet og dermed også et av våre viktigste samarbeidsland de nærmeste årene. Her støtter Norge en rekke energi- og klimarelaterte prosjekter. Over 300 offentlige bygninger, skoler og sykehus vil bli isolert og modernisert. Dette vil redusere energiforbruket med rundt halvparten og redusere klimagassutslipp.

Fra Kypros har vi mottatt søknad om å støtte et spennende prosjekt i Nicosia – den siste delte byen i EØS-området. I et hus som ligger i den FN-kontrollerte bufferonen planlegger man å etablere et utdanningscenter for lokalsamfunnet på begge sider av den fastlåste konflikten. Målet er å bidra til at bufferonen kan tas i bruk og bli et symbol på samarbeid istedenfor atskillelse. Norge ønsker å

støtte dette dialog- og forsoningsprosjektet både økonomisk og politisk.

Norge har lagt stor vekt på at deler av EØS-midlene skal øremerkes egne fond for frivillige organisasjoner. Til sammen bidrar Norge med om lag 600 millioner kroner til dette viktige arbeidet. Disse fondene er en nyvinning i mange av landene, hvor man har liten erfaring med å la frivillige organisasjoner forvalte offentlige midler. Dermed bidrar fondene til å utvikle forholdet mellom stat og det sivile samfunn.

EØS-midlene gir oss en unik mulighet til å styrke Norges gjensidige bånd til EUs nye medlemsland. Et synlig bevis på dette skjer gjennom stipendfond. Ved utgangen av inneværende vårsemester har 130 tsjekkere hatt opphold ved norske læresteder – fra Tromsø i nord til Agder i sør. Nylig besøkte fem lærere og

fire elever fra en skole i Tsjekkia Lønborg videregående skole i Bergen. Elevene forteller at de har lært mer om hverandres land og kultur gjennom prosjektsamarbeidet. Slik bygges relasjoner og nettverk blant en ny generasjon europeere.

Norske offentlige og private aktører har i flere år jobbet aktivt med å bygge nettverk og etablere ulike former for samarbeid gjennom EØS-midlene. Interessen for å samarbeide med norske miljøer er økende. På en konferanse i Oslo nylig ble det presentert en uavhengig undersøkelse som viste at 22 prosent av de mottatte prosjektsøknadene har norsk samarbeidspartner. Over 80 prosent av norske institusjoner som ble spurt svarer at samarbeidet har vært vellykket. Det er vi godt fornøyd med.

EØS-midlene skaper økt kunnskap om og interesse for Norge i mottakerlandene, og bidrar til et positivt omdømme. De fører også til økt kontakt på politisk nivå. Det siste året har for eksempel tre av mine statsrådskolleger deltatt på konferanser i Polen hvor EØS-midlene og samarbeid med Norge har vært tema. Det er i økende grad politiske besøk til og fra de andre sentraleuropeiske landene.

Utviklingen av EU er i stor grad avhengig av utviklingen i de enkelte medlemsland. Det er de som til enhver tid setter grenser for og angir retning for det videre samarbeidet i EU. Skal vi påvirke – og det skal vi – må vi bygge relasjoner, knytte kontakter og utvikle vårt samarbeid over tid. Og vi må være til stede. Dette gjelder på alle felt, men er spesielt viktig på områder som står høyt på vår agenda. Derfor er det vår klare ambisjon at EØS-midlene i tillegg til å utjevne sosiale og økonomiske forskjeller også skal skape nye og varige arenaer for faglig samarbeid og politisk kontakt.